

СТАНОВИЩЕ

От: проф. д-р Веселин Христов Дафов, Софийски университет „Свети Климент
Охридски“

за

“СПЕКУЛАТИВНАТА ЛОГИКА НА ХЕГЕЛ КАТО НРАВСТВЕН ПЪТ НА ДУХОВНА
ЕВОЛЮЦИЯ”

дисертационен труд на ИВО ИВАНОВ МИНКОВ

за присъждане на образователна и научна степен „доктор“

Професионално направление: 2.3. Философия

Научна специалност: История на философията

Научен ръководител: Проф. д-р Валентин Канавров

Представена дисертация се състои от: Въведение (стр. 8-11), където се описва и защитава значимостта на предприетото изследване, Първа глава (стр. 12-55) „Трансцендентална логика и спекулативна логика“ (състои от своя страна от три параграфа), Втора глава (стр. 57-163) „Обективна и субективна логика“ (състои се от два параграфа), Трета глава (стр. 165-242) „Спекулативна етика и духовна еволюция“ (състои се от три параграфа), Общи изводи (стр. 243-244) и Заключение (стр. 245-246), както и е снабдена с необходимите справки – Библиография, Показалец на имена, Съдържание и др.

Още в началото нека се каже – високо оценявам евристичния характер на усилията да се логицизира нравствеността и да се обоснове наука за нравствената еволюция и нравственото усъвършенстване като възможна само в единството на етическо и логическо. Така спекулативната логика и онтологията на абсолютния субект се отнасят до респективно – науката етика и свободното субектно.

Въпросното логициране ни се представя през две основни движения на философското мислене – критическата метафизика (трансценденталната логика на Кант) и спекулативната логика на Хегел – като в детайли това се

случва, много внимателно и с проникновено разбиране, най-вече по отношение на единството на Логика и Онтология, както това е дадено в „Науката логика“ на Хегел, със съответните отбелязвания от Учение за битието, Учение за същността и Учение за понятието.

Признавам постижения на дисертацията по отношение на идеята да се обоснове гледна точка за „Науката етика“ през онтологията на абсолютния субект, доколкото собственото битие на този абсолютен субект е именно свободата. Впечатляващо е майсторството, което се показва от Иво Минков в тази посока – напълно овладени спекулативни движения в удържане на единството на противоречивото, единството на утвърдителното и отрицателното.

Все пак нека ми бъде позволено да отбележа и някои моменти на недостатъчност. По същество те се получават, когато се обърне внимание на положението, че макар и да е вярно, че от онтология на свободата, на свободното, е единствено възможно да се изведе една критическа етика и преминаването към спекулативна етика, към „Науката етика“, което от своя страна ни отвежда към проследяване на абсолютния субект и оттам към една абсолютна онтология, като продължение на кантовото изискване да се установи не „как мислим, а как сме длъжни да мислим“, в случая перифразирано като „да се установи не как сме свободни, а как сме длъжни да бъдем свободни“. Надеждата на дисертанта, че ще се освободи от недостатъците на абсолютното опосредстване като въведе двойно опосредстване, според мен, в крайна сметка остава необоснована и неоправдана, макар и да се настоява на това.

Като пример за това мога да посоча два момента. Първият е свързан с реконструкцията и анализа на „виртуалисткия трансцендентализъм“. Макар и да отбелязва, че „Виртуалисткия трансцендентализъм не „бяга“ от онтологията, за да се „приюти“ в гносеологията. Напротив, основната му задача е да концептуализира онтология, посредством априорната дейна форма на мислене, която обаче да не е монистична – и по този начин догматична – а плуралистична. *Ontologia generalis* не е решение за концепта и той се насочва към „онтологичен плурализъм“, към „множество регионални онтологии“ . (стр. 38 от дисертацията), не мисля, че Иво Минков успява докрай да се възползва

от хоризонтите, които виртуалисткото ни предоставят във варианта, разработен от Валентин Канавров, доколкото виртуалисткото в случая не се свежда просто до средство за опосредстване или подобно, а има свое собствено битие основано в единството на конкретния опит, от една страна, и априорното, от друга страна; или пък - на конкретното развитие, от една страна, и на спекулативното, от друга. И когато Иво Минков отбелязва по този повод „Виртуалистката метафизика съдържа имплицитно принципа на свободата“ и го разгръща в следващите редове (стр. 38), сякаш намира основания в това да прецени и настоява, че виртуалистката метафизика изхожда **само** от принципа на свободата, което разбира се, е недостатък.

С последното изречение от горния абзац директно преминавам към втория момент – свеждането на „науката етика“ до онтология на свободата. Макар и онтологията (принципа) на свободата да се съдържа имплицитно в нравственото израстване, не мисля, че което и да е нравствено и която и да е еволюция може да бъде изведена само и единствено от понятието (идеята) за свобода. Това би било по същество една редукция, която ще ни позволи, в най-добрия случай, да проследим отношенията на средствеността, пък макар и повдигнати на степен. Така за онтологията (взета в единството ѝ на обща и регионална онтология) макар и да стои открита спрямо критическото и спекулативното, ще останат затворени подходите към, например, реалността на творческото, на виртуалното и на проектното.

В този смисъл философията има своите вече няколко десетилетия опит в това да се ангажира изследването и проектирането на духовни реалности каквито са общностите, основани не само на свободата (което е условие разбира се), но преминаващи в последвали определености – на предприемаческото като духовно (така както го виждаме в битието на капитала), на екзистенциалното духовно (така както виждаме в битието на отделното човешко същество като Личност), на изследващото духовно (така както виждаме в битието на Изследващата общност), на творческото духовно, на виртуалното духовно, на проектното духовно,

Относно приносните моменти в дисертацията приемам напълно 1, 2, 4 и 5.

Относно 3 приносен момент, бих го приел ако се предефинира като „Разкриване на една типология ...“ в смисъла на „една възможно типология...“ или нещо подобно.

В заключение давам своята **положителна** оценка и **препоръчам** на Научното жури да присъди на Иво Минков образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление 2.3 „Философия“.

06 декември 2020 година,

Никулден

проф. д-р Веселин Дафов